

Euroopan tietosuojavaltuutettu

ja
henkilötietojen suoja
yhteisön toimielimissä
ja elimissä

*Kaikki toimielimet käsittelevät henkilötietoja.
Ne voivat koskea sinua...*

EUROPEAN DATA
PROTECTION SUPERVISOR

www.edps.europa.eu

Sisältö

Miksi tietosuoja on tärkeää?	2
Kuka on Euroopan tietosuojavaltuutettu?	4
Mitkä ovat tietosuojavaltuutetun tehtävät?	5
Mitä oikeuksia minulla on?	7
Mikä rooli on tietosuojavastaavilla?	9
Miten voin tehdä kantelun Euroopan tietosuojavaltuutetulle?	11

Miksi tietosuoja on tärkeää?

Henkilötietoja käsitellään EU:n toimielimissä päivittäin. Palvelukseenotto, henkilöstön arviointi, terveystietojen keruu potilaskansioihin, ajankäytön seurantajärjestelmät ja videovalvonta ovat vain eräitä esimerkkejä.

Vaikka sinusta tallennettuja henkilötietoja käytetään useimmiten laillisiin tarkoituksiin ilman sen kummempia seurauksia, tietojen tallentamiseen sisältyy myös **riskejä**. Jos tiedot ovat virheellisiä, vanhentuneita tai joutuvat väärän henkilön käsiin, seuraukset voivat olla vakavat. Voit jäädä vaille työsopimusta, sinua voidaan erehtyä pitämään toisena henkilönä niin, että sinulta evätään pääsy rakennukseen, sinua voidaan syyttää luvattomasta tietojen luovuttamisesta tai voit joutua jopa identiteettivarkauden uhriksi.

Asia koskee koko EU:n henkilöstöä: kaikkien tulee tuntee tietosuojaan liittyvät **oikeutensa ja velvollisuutensa**. Asia voi koskea myös suurta yleisöä, jos se luovuttaa henkilökohtaisia tietojaan yhteisön toimielimille ja elimille.

Tietosuoja on **perusoikeus**, jolla on paitsi kansallisen lainsäädännön myös eurooppalaisen oikeuden suoja. Se perustuu **Euroopan unionin perusoikeuskirjan** 8 artiklaan.

”Tietosuojakulttuurin” edistäminen toimielimissä ja elimissä myötävaikuttaa myös hyvän hallintotavan parantamiseen. Lisäksi onnistuneen EU:n lainsäädännön ja politiikan perusedellytys on, että niihin sisällytetään aina tarvittaessa tietosuojalausekkeet.

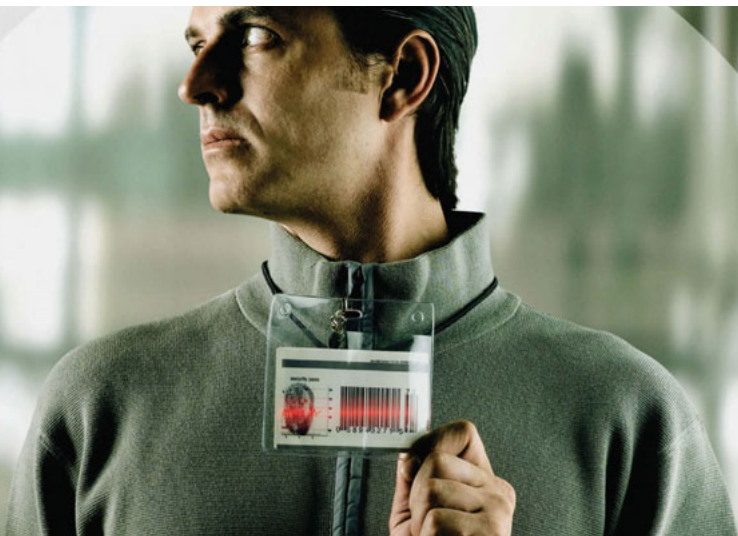

Mitä ”henkilötiedoilla” tarkoitetaan?

Henkilötietoina voidaan pitää kaikkia luonnollista henkilöä koskevia tietoja, joista henkilön tunnistaa tai hänet on mahdollista tunnistaa.

Henkilö mainitaan joko suoraan nimeltä taikka hänet voidaan tunnistaa tunnisteiden (esim. viitenumero) perusteella tai erityisesti häntä koskevien tietojen (esim. ikä, kansalaisuus, tehtävä) yhdistelmästä.

Henkilötietoja ovat esimerkiksi nimet, syntymäajat, valokuvat, sähköpostiositteet, puhelinnumerot ja henkilönumerot. Myös terveystietoja, arvioinnissa käytettäviä tietoja sekä internetin käyttöä koskevia liikennetietoja pidetään henkilötietoina.

Kuka on Euroopan tietosuojavaltuutettu?

Euroopan tietosuojavaltuutettu on riippumaton viranomainen. Peter Hustinx on nimitetty Euroopan tietosuojavaltuutetuksi ja Giovanni Buttarelli apulaistietosuojavaltuutetuksi Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksellä. He aloittivat viisivuotisen toimikautensa tammikuussa 2009.

Heidän tehtävänsä on huolehtia siitä, että yhteisön toimielimissä ja elimissä kunnioitetaan henkilötietojen suojaa koskevaa perusoikeutta.

Peter Hustinx

Euroopan tietosuojavaltuutettu

Peter Hustinx on toiminut tietosuojavaltuutettuna tammikuusta 2004 lähtien ja ollut kehittämässä tätä uutta valvontaelintä ja sen roolia yhteisön tasolla. Hänet nimitettiin toiselle viiden vuoden toimikaudelle tammikuussa 2009.

Ennen nimitystään Euroopan tietosuojavaltuutetuksi Hustinx toimi

Hollannin tietosuojaviranomaisen puheenjohtajana vuodesta 1991. Vuosina 1996–2000 hän toimi puheenjohtajana 29 artiklan mukaisessa tietosuojatyöryhmässä, joka on jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisista koostuva neuvoo-antava EU:n elin.

Giovanni Buttarelli

Apulaistietosuojavaltuutettu

Giovanni Buttarelli aloitti apulaistietosuojavaltuutettuna tammikuussa 2009.

Ennen nimitystään apulaistietosuojavaltuutetuksi Buttarelli työskenteli Italian tietosuojaviranomaisen pääsihteerinä. Vuosina 2002 ja 2003 hän toimi Schengenin yhteisen valvontaviranomaisen puheenjohtajana toimittuaan sitä ennen sen varapuheenjohtajana.

Mitkä ovat tietosuojavaltuutetun tehtävät?

Hyvä tietää:

Euroopan tietosuojavaltuutettu on toimivaltainen ainoastaan yhteisön toimielinten ja elinten käsittelemien tietojen osalta. Hänen **toimivaltansa ei koske kansallisen tason** kysymyksiä, eikä hänellä siten ole oikeutta valvoa kansallisten viranomaisten tai yksityisten yritysten harjoittamaa henkilötietojen käsittelyä.

Euroopan tietosuojavaltuutetun yleisenä tavoitteena on varmistaa, että yhteisön toimielimet ja elimet kunnioittavat yksityisyyttä käsitellessään henkilötietoja tai kehittäessään uusia politiikkoja. Tärkeimmät kolme toiminta-alaa ovat seuraavat:

1. Valvonta

- Euroopan tietosuojavaltuutettu valvoo yhteisön toimielimissä ja elimissä suoritettua henkilötietojen käsittelyä. Hän tekee yhteistyötä tietosuojavastaavien kanssa, jollainen on yhteisön kaikissa toimielimissä tai elimissä.
- Tietosuojavaltuutettu vastaanottaa ja tutkii niiden yksittäisten henkilöiden, mukaan lukien EU:n hallintohenkilöstön, tekemät kantelut, joiden henkilötietoja käsitellään Euroopan toimielimissä ja elimissä.
- Hän suorittaa tiedusteluja ja tekee tarkastuksia paikalla, joko omasta aloitteestaan tai kantelun perusteella.

2. Neuvonta

- Euroopan tietosuojavaltuutettu neuvoo yhteisön toimielimiä ja elimiä kaikissa henkilötietojen suojaan vaikuttavissa asioissa. Hän antaa henkilötietojen suojaan liittyviä lausuntoja lainsäädäntöehdotuksista.
- Tietosuojavaltuutettu seuraa teknologian kehitystä sen tietosuojavaikutusten kannalta.
- Hän toimii väliintulijana yhteisöjen tuomioistuimen menettelyissä.

3. Yhteistyö

- Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee yhteistyötä kansallisten tietosuojaviranomaisten kanssa edistääkseen tietosuojan yhtenäisyyttä kaikkialla Euroopassa.
- Hän tekee yhteistyötä valvontaelinten kanssa, joita on perustettu laajoja tietokantoja varten. Sellainen on mm. Eurodac, joka sisältää turvapaikanhakijoiden digitaaliset sormenjäljet.

Euroopan tietosuojavaltuutetun ja kansallisten tietosuojaviranomaisten välinen ero

Euroopan tietosuojavaltuutettu on toimivaltainen valvomaan ja neuvomaan yhteisön toimielimiä ja elimiä.

Jäsenvaltioissa vastaavia tehtäviä hoitavat kansalliset tietosuojaviranomaiset, ja joissakin maissa lisäksi alueelliset viranomaiset. Näiden tehtävät ulottuvat tavallisesti myös yksityisen sektorin käsittelemiin tietoihin.

Euroopan tietosuojavaltuutettu tekee yhteistyötä kansallisten viranomaisten kanssa esimerkiksi 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän puitteissa, mutta hän ei ole kansallisten tai alueellisten viranomaisten yläpuolella.

Euroopan tietosuojavaltuutettu neuvonantajana

Ensimmäisen toimikautensa aikana Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi lainsäädäntöön liittyen lähes 50 lausuntoa tärkeistä tietosuojaan liittyvistä asioista.

Käsiteltyjen lainsäädäntöehdotusten joukossa olivat puitepäättös tietosuojasta poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä, direktiivi televiestintätietojen säilyttämisestä, asetus asiakirjojen julkisuudesta, tietojenvaihto Yhdysvaltain kanssa, direktiivi yksityisyyden suojasta sähköisessä viestinnässä sekä tiedonanto radiotaajuuksien etätunnistamisesta (radio frequency identification).

Mitä oikeuksia minulla on?

Onko minulla oikeus saada tietää, käsittelekö jokin yhteisön toimielin tai elin minua koskevia tietoja?

On. **Rekisterinpitäjän** on toimitettava sinulle – etukäteen tai heti tiedot rekisteröityään – muun muassa seuraavat tiedot:

- rekisterinpitäjän **henkilöllisyys**
- tietojen **käsittelyn tarkoitus**
- tietojen **vastaanottajat**
- **oikeutesi** tietojenkäsittelyn kohteena olevana henkilönä.

Onko minulla oikeus tarkistaa itseäni koskevat tiedot, joita toimielimet käsittelevät?

On. Sinulla on maksutta oikeus siihen, että rekisterinpitäjä

- antaa sinun **tutustua** henkilötietoihisi ja tiettyihin niiden käsittelyä koskeviin tietoihin (käsittelyn tarkoitus, mitä tietoja käsitellään, vastaanottajat, joille ne luovutetaan jne.)
- **oikaisee** virheelliset tai puutteelliset henkilötiedot
- **suojaa** ja **poistaa** tiedot tietyissä olosuhteissa.

Onko minulla oikeus vastustaa henkilötietojeni käsittelyä?

Sinulla on oikeus milloin tahansa vastustaa itseäsi koskevien tietojen käsittelyä **huomattavan tärkeiden ja perusteltujen syiden** vuoksi.

Sinulla on myös oikeus siihen, että sinulle ilmoitetaan, ennen kuin henkilötietojasi ensi kerran luovutetaan sivulliselle tai käytetään sivullisen lukuun suoramarkkinointitarkoituksessa. Sinulla on oikeus vastustaa tällaista luovutusta tai käyttöä.

Mitä voin tehdä, jos ilmenee ongelmia?

- **Ilmoita** asiasta tietojenkäsittelystä vastaavalle **rekisterinpitäjälle** ja pyydä häntä ryhtymään toimiin.
- Jos et saa vastausta tai et ole siihen tyytyväinen, **ota yhteyttä** asianomaisen toimielimen tai elimen **tietosuojavastaavaan** (tietosuojavastaavien luettelo on Euroopan tietosuojavaltuutetun verkkosivuilla).
- Voit myös **tehdä kantelun Euroopan tietosuojavaltuutetulle**, joka tutkii asian ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin (ks. ”Miten voin tehdä kantelun tietosuojavaltuutetulle?”).
- Euroopan tietosuojavaltuutetun päätökseen voi hakea muutosta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta.

Avainsanat:

Käsittely: mikä tahansa henkilötietoihin kohdistuva toimi, joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai muulla tavoin: tietojen kerääminen, tallentaminen, säilyttäminen, muuttaminen, kysely, luovuttaminen, suojaaminen jne.

Rekisterinpitäjä: hallinnollinen yksikkö (esimerkiksi Euroopan komission pääosasto tai yksikkö) tai henkilö, joka määrittelee toimielimen tai elimen lukuun suoritettavan henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.

Lisätietoja: katso **tietosuoja-asetus** (asetus (EY) N:o 45/2001, EYVL L 8, 12.1.2001), joka on yhteisön toimielinten ja elinten suorittaman henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen perusta.

Mikä rooli on tietosuojavastaavilla?

Jokaisen yhteisön toimielimen ja elimen on nimitettävä tietosuojavastaava. Tietosuojavastaava huolehtii itsenäisesti siitä, että toimielin tai elin noudattaa **tietosuojavelvollisuuksiaan**.

Hän vastaa siitä, että rekisterinpitäjille ja rekisteröidyille tiedotetaan heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

taan, ja valvoo yhteistyössä Euroopan tietosuojavaltuutetun kanssa tietuoja-asetuksen noudattamista.

Hän tekee ilmoitukset ennakkotarkastuksista Euroopan tietosuojavaltuutetulle.

Tietosuojavastaava on useissa tapauksissa Euroopan tietosuojavaltuutetun ja tietojenkäsittelystä vastaavan rekisterinpitäjän välinen yhteyshenkilö.

Tietosuojavastaava voi antaa hyödyllistä taustatietoa kantelutapauksissa sekä tilanetietoa siitä, miten toimielimet ja virastot noudattavat asetusta.

Tietosuojavaltuutettu ja tietosuojavastaavat tapaavat säännöllisesti, joko kahdenvälistä tai tietosuojavastaavien verkoston kokouksissa.

Avainsanat:

Tietosuojavelvollisuudet: henkilötietoja käsittelevälle henkilölle tai hallinnolliselle yksikölle osoitetut velvollisuudet. Näihin kuuluu velvollisuus antaa tiettyjä tietoja henkilölle, jota koskevia tietoja käsitellään, auttaa häntä tutustumaan itseään koskeviin tietoihin ja vaatimaan muita oikeuksiaan, kuten tietojen oikaisua ja poistamista, ja varmistaa, että asianmukaiset turvatoimet ovat käytössä.

Ilmoitus: tietosuojavastaavalle annettava ennakoilmoitus asianomaisessa toimielimessä tai elimessä suoritettavasta henkilötietojen käsittelytoimesta. Yksilöiden oikeuksien tai vapauksien kannalta erityisiä riskejä sisältävät käsittelytoimet on ilmoitettava myös Euroopan tietosuojavaltuutetulle. Se on samalla ennakkotarkastusta koskeva ilmoitus.

Ennakkotarkastus: Euroopan tietosuojavaltuutetun suorittama tarkastus, jonka tarkoituksena on selvittää, otetaanko arkaluonteisten tietojen (esim. terveystiedot) käsittelyssä huomioon tietosuoja-asetuksessa säädetty oikeudet ja velvollisuudet. Ennakkotarkastuksen yhteydessä tietosuojavaltuutettu antaa lausunnon, jossa hän voi antaa asianomaiselle toimielimelle tai elimelle suosituksia asetuksen noudattamisen varmistamiseksi.

Tietosuoja-asetus: asetus (EY) N:o 45/2001 yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta.

Miten voin tehdä kantelun Euroopan tietosuojavaltuutetulle?

Kuka voi tehdä kantelun tietosuojavaltuutetulle?

Jokainen, joka katsoo oikeuksiensa tulleen loukatuiksi, kun yhteisön toimielin tai elin on käsitellyt häntä koskevia tietoja, voi tehdä kantelun Euroopan tietosuojavaltuutetulle.

Euroopan tietosuojavaltuutetun toimivaltaan ei kuulu kansallisten viranomaisten tai yksityisten yritysten suorittama henkilötietojen käsittely. Euroopan tietosuojavaltuutetulta ei voi myöskään hakea muutosta kansallisten tietosuojaviranomaisten päätöksiin, eikä hän voi julistaa niiden päätöksiä pätemättömiksi.

Miten kantelu tehdään?

The complaint has to be submitted in writing (by e-mail or post) to the following address:

Euroopan tietosuojavaltuutettu

Rue Wiertz 60
1047 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
edps@edps.europa.eu

Kaikki merkityksellinen tieto on mainittava ja tutkinnalle tarpeelliset asiakirjat on liitettävä mukaan.

Miten Euroopan tietosuojavaltuutettu käsittelee kantelut?

Periaatteena on, että kaikki kantelut käsitellään **luottamuksellisesti**.

Jos kanne otetaan käsiteltäväksi, tietosuojavaltuutettu suorittaa tarpeen vaatiessa **tutkimuksen**.

Tietosuojavaltuutettu pyrkii mahdollisuuksien mukaan saamaan aikaan **sopuratkaisun** kantelijan ja yhteisön toimielimen tai elimen välillä. Jos tämä ei onnistu, päätös lähetetään sekä kantelijalle että tietojenkäsittelystä vastaavalle toimielimelle tai elimelle.

Tietosuojavaltuutetun **toimivalta** on laaja: hän voi antaa tietojenkäsittelyn kohteena olevalle henkilölle **neuvontaa**, asianomaiselle toimielimelle tai elimelle **huomautuksen tai varoituksen**, **kieltää** tietojenkäsittelyn tai saattaa asian **yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi**.

www.edps.europa.eu

Photo credits:

European Communities, page 4;

image100 Ltd., page 7;

iStockphoto, page 10;

Jupiterimages Corporation, page 3

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2009

ISBN: 978-92-95073-54-8

doi: 10.2804/3778

© Euroopan yhteisöt, 2009

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Germany

PAINETTU KLOORIVALKAISEMATTOMALLE PAPERILLE

Julkaisutoimisto

